

קו לחינוך

הקו שלך למידע חינוכי

כל הזכויות שמורות ©
המודעות באחריות המפרסמים בלבד
דוא"ל: kav1@bezeqint.net
אחר קו לחינוך באנטרנט
www.kav-lahinuch.co.il

גיליון 417 ♦ כט' תשרי תשס"ח-ו' חשוון תשס"ח ♦ 18.10.2007-11.10.2007 ♦ משוגר למנויים בלבד
מו"ל ועורכת: סיגל בן-ארצי | עריכה: מיכל חביב | המערכת: זהבית 4 יבנה | טל. 03-6354484 | פקס. 050-6812066

קיצוץ של 193 מיליון ש"ח ביחידות המטה של משה"ח בתקציב 2008

"נפגעי תקציב" נוספים; השלטון המקומי, המגזר הדרוזי והחברה למתנ"סים

ומי "ייהנה" מתקציב 2008? בראש וראשונה תקציב החינוך היסודי, שיזכה לגידול של 1.145 מיליארד ש"ח, למימון הרפורמה בחינוך. גם בתקציב החינוך העל יסודי יחול ב-2008 גידול ניכר, של 477 מיליון ש"ח, שיפנה כנראה ברובו למימון הרפורמה בחטיבות הביניים. תקציב החינוך המיוחד יגדל ב-2008 בצורה ניכרת, בכ-330 מיליון ש"ח, ויעמוד על 2.822 מיליארד ש"ח.

גידול נאה של 15 מיליון ש"ח יחול בתקציבה של הרשות הארצית למדידה והערכה, הראמ"ה. התקציב יגדל מ-42.75 מיליון ש"ח ל-57,77 מיליון ש"ח. בתקציב המינהל לחינוך התיישבותי יחול גידול של 150 מיליון ש"ח, ובתקציב לאחזקת תלמידים בפנימיות - 49 מיליון ש"ח.

גם בתקציב המכללות להוראה יחול גידול של כ-42 מיליון ש"ח. לעומת זאת, תקציב הפיתוח של המכללות יעמוד על הספרה אפס, מה שאומר שתמשיך "ההקפאה העמוקה", הנמשכת מתחילת העשור לפחות, בבניית מבנים חדשים בשטחן.

מבוגרים יחול ב-2008 קיצוץ גדול של כ-35%; מכ-98 מיליון ש"ח ל-64 מיליון ש"ח.

תקציב 2008 גם אינו מבשר בשורות גדולות לחינוך הטכנולוגי-מדעי. למרות הצהרות תמיר, לאחר הביקור בסינגפור, הוא יגדל רק בכ-2 מיליון ש"ח. גם לראשי השלטון המקומי צפויה אי נחת רבה מהתקציב. דרישתם החוזרת ונשנית להגדיל את חלקו של משה"ח בתקצוב ההסעות בשל ההתייקרות הגדולה במחירי הדלק, לא נענתה בתקציב 2008. תקציב ההסעות של משה"ח אף יקוצץ בכ-12 מיליון ש"ח, ל-493 מיליון ש"ח, והרשויות המקומיות יאלצו להמשיך לספוג את הגידול המתמשך בעלויות ההסעות. גם התקציב להשתלמויות מורים וגננות יקטן ב-2008 בכ-6 מיליון ש"ח. לעומת זאת יגדל התקציב לפיתוח מנהיגות בית ספרית בלמעלה מ-9 מיליון ש"ח. גם הישיבות התורניות לא ירוו נחת מתקציבן ב-2008, שיקטן בכ-118 מיליון ש"ח; מ-427 מיליון ל-309 מיליון ש"ח בלבד.

השבוע הוגש לאישור הכנסת תקציב המדינה לשנת 2008. עיון בתקציב משה"ח מאשר את דברי שרת החינוך, יולי תמיר, כי צפוי בו קיצוץ כואב לצד תוספת גדולה לרפורמת אופק חדש.

אחד הקיצוצים הבולטים, של כ-193 מיליון ש"ח, הוא בתקציב יחידות המטה של המשרד. התקציב יקוצץ מ-1.16 מיליארד ב-2007 ל-967 מיליון ש"ח ב-2008. הקיצוץ הזה יחייב, כנראה, צמצום ניכר בעובדי המטה ובחברות המספקות לו שירותים שונים. קיצוץ גדול נוסף, של כ-83 מיליון ש"ח, יחול ב-2008 בתקציב המינהל הפדגוגי. גם התקציב המיועד לפעולות במגזר הדרוזי יספוג ב-2008 מכה קשה - קיצוץ של כ-73 מיליון ש"ח.

החברה למתנ"סים, תיאלץ, כנראה, לספוג ב-2008 קיצוץ כואב בתקציבה של כ-15 מיליון ש"ח. לשם תזכורת, בתקציב 2006 עמדה החברה בפני קיצוץ דומה, שבוטל בעקבות מאבק עיקש שניהל שר החינוך דאז, מאיר שטרית. גם בתקציב לחינוך

קומבינה חינוכית; הארכת יום הלימודים במימון ההורים

ולא מעט רשויות מקומיות בחרו בשנים האחרונות שלא להמתין עד שרפורמה זו או אחרת בחינוך תגיע אליהן, ונקטו ביוזמה משלהן להארכת יום הלימודים בבתי"ס. אחד הפתרונות הרווחים כדי לממש מטרה זו היא שילוב תוכנית קרב במסגרת יום הלימודים. המטרה בשילוב זה היא כפולה; הארכת שעות הפעילות של התלמידים בביה"ס ותוספת לימודים והעשרה. הפעלת התוכנית, מסתבר, זולה למדינה ולרשות המקומית הרבה יותר מהעסקת מורים נוספים. התוכנית מאפשרת לגבות מההורים לפחות חלק מהעלויות. המדריכים בתוכנית, המועסקים מאז 2004 באמצעות חברת מרמנת, מקבלים אמנם תנאים סוציאליים בסיסיים, אך לא את הזכויות שלהם זכאים

המורים, כמו פנסיה או שנת שבתון. התוכנית המופעלת ברשויות המקומיות כוללת, על פי הוראות משה"ח, שלושה חוגים בשבוע. את הפעילות מממנים בחלקים שווים ההורים, הרשות המקומית וקרן קרב, שפעילותה ממומנת בשנים האחרונות בחלקה הארי על ידי משה"ח.

גם בעיר רחובות משולבת תוכנית קרב בתוכנית הלימודים בבתי"ס היסודיים. לאחרונה פנו לקו לחינוך הורים מאחד מבתי"ס שבהם מופעלת התוכנית. ההורים טוענים, שבניגוד להוראות משה"ח, שמאשרות לגבות 109 ש"ח לפעילות, נגבה מהם תשלום שנתי של 380 ש"ח. בתגובה נמסר מערייית רחובות, כי תשלום של 109 שקל לשעה מאושר עבור תל"ן, תוכנית לימודים נוספת,

לא מעט רשויות מקומיות בחרו בשנים האחרונות שלא להמתין עד שרפורמה זו או אחרת בחינוך תגיע אליהן, ונקטו ביוזמה משלהן להארכת יום הלימודים בבתי"ס. אחד הפתרונות הרווחים כדי לממש מטרה זו היא שילוב תוכנית קרב במסגרת יום הלימודים. המטרה בשילוב זה היא כפולה; הארכת שעות הפעילות של התלמידים בביה"ס ותוספת לימודים והעשרה. הפעלת התוכנית, מסתבר, זולה למדינה ולרשות המקומית הרבה יותר מהעסקת מורים נוספים. התוכנית מאפשרת לגבות מההורים לפחות חלק מהעלויות. המדריכים בתוכנית, המועסקים מאז 2004 באמצעות חברת מרמנת, מקבלים אמנם תנאים סוציאליים בסיסיים, אך לא את הזכויות שלהם זכאים

(המשך בעמ' 2)

גף ניסויים ויזמות; ביקוש רב לקורס "בתי"ס שואפי ניסוי"

תקציב וכוח אדם, יכול גף ניסויים לקלוט מידי שנה רק 10-8 בתי"ס חדשים. בתיה"ס הניסויים זוכים לליווי של הגף ושל מומחה מהאקדמיה לאורך תקופת הניסוי ואף מוציאים בסופו ספר המתעד את מהלך הניסוי בביה"ס. חלק מבתי"ס הניסויים אף הופכים למרכזי הפצה של הניסוי, ומשמים כמדריכים לבתי"ס אחרים. לדברי רן, עד כה לא ערך משה"ח בדיקה אם השפיעה ההשתתפות בקורס על התנהלות בתי"ס שאינם מתקבלים לפעילות במסגרת הגף, והאם הונהגו בהם יוזמות חינוכיות חדשניות.

הצוות מההשתתפות הוא רב, מכיוון שבקורס מרצים בכירי אקדמיה מתחום החינוך, כמו ד"ר נמרוד אלוני, ומומחים מתחום הניהול והיעוץ הארגוני, ניהול ידע חדשנות ויזמות, כמו ד"ר רון דביר וד"ר מירי לרנר. ייחוד נוסף של הקורסים לדברי הרפרנטית הוא, שבכל אחד מהם משתתפים מנהלי בתי"ס מכל חטיבות הגיל וממגוון המגזרים, מה שתורם להפריה הדדית רבה. ומה קורה לאחר הקורס? הקורס מבקש להכשיר את משתתפיו להוביל ניסוי וחדשנות בבתי"ס שלהם. הבעיה היא, שבשל מגבלות

גף ניסויים ויזמות פותח השנה קורסים לבתי"ס שואפי ניסוי בשני מחוזות נוספים; מחוז ירושלים ומחוז הדרום. זאת בנוסף לקורסים המתקיימים כבר בשנים האחרונות בשאר המחוזות. רפרנטית הגף במחוז תל אביב, חסי רן, מציינת כי פתיחת הקורסים בשני המחוזות, שהיו לדבריה עד כה "רדומים", נובעת מהביקוש הרב בקרב מנהלי בתי"ס. לדבריה, בכל קורס לבתי"ס שואפי ניסוי שפותח הגף, משתתפים ששה צוותים, שבכל אחד מהם מנהל ב"ס ו-4-5 מורים מובילים. לדברי רן, הרווח שמפיקים המנהלים ואנשי

קומבינה חינוכית; הארכת יום הלימודים במימון ההורים

(המשך מעמ' ראשון)

נסיעה; ציוד וחומרים לפעילות התלמידים; ופעילויות נוספות, כמו ימי שיא, פעילויות משותפות הורים-תלמידים, סיורים מקצועיים הקשורים לנלמד ועוד. ממה"ח נמסר עוד, כי התקציב עבור ההשתתפות בתוכנית קרב הוא בית ספרי, וההחלטות על מהותה ומשאביה מתקבלות במסגרת ועדת היגוי הכוללת את מנהל ביה"ס, מורים, הורים ותלמידים.

שבאחריות ביה"ס לדאוג להם לפעילות חלופית, ולכן אין סיבה שתלמידים יסתובבו ללא מעש. עוד נמסר, כי משה"ח מפקח מבחינה תכנית ומבחינה כלכלית כאחד על פעילויות ההעשרה של הקרן. לגבי תחשיב עלויות החוגים בתוכנית, מציינים במשה"ח, שההשתתפות הרשויות וההורים נעשית על פי מדד סוציו-אקונומי של כל רשות, ולכן הסכומים אינם אחידים. תחשיב שעת העשרה בתוכנית כולל: חלוקת כל כיתה לשתי קבוצות; שכר למדריכים, הכולל תנאים סוציאליים והוצאות

שילוב שעות הפעילות ביום הלימודים גם יוצר בעיה נוספת; מה קורה עם התלמידים שהוריהם אינם יכולים או אינם מעוניינים להשתתף בתוכנית? מערייית רחובות נמסר, כי בתיה"ס נותנים מענה חלופי לתלמיד שהוריו לא שילמו עבור התוכנית. לא נמסר מהו המענה. בעירייה גם מדגישים, כי משפחות נזקקות יכולות לפנות לוועדת הנחות בכל ב"ס. ממה"ח נמסר, כי תלמידים שהוריהם אינם מסוגלים כלכלית לעמוד בתשלום משולבים בתוכנית. עוד נמסר, כי תלמידים שהוריהם אינם מעוניינים לשלם עבור התוכנית, ולטענת המשרד מדובר רק במקרים בודדים, הרי

השתלמויות

■ **הכשרת מורים חונכים** - במחלקה להוראת המדעים במכון ויצמן למדע ברחובות, תתקיים השנה תוכנית להכשרת מורים חונכים במתמטיקה ובמדעים. מטרת התוכנית היא להכשיר מורים חונכים שידריכו מורים מתחילים בשנת עבודתם הראשונה, תוך הדגשת האופי המיוחד של מקצועות המדעים והמתמטיקה. התוכנית מיועדת למורים למתמטיקה או מדעים שכבר משמשים כחונכים או כאלה המעוניינים לעשות זאת. נושאי הלימוד בקורס הם; ניתוח כישורי הדרכה, עולמו של המורה המתחיל, שלבי התפתחות מקצועית של עובדי הוראה, תהליכי תמיכה והערכה, פיתוח אוטונומיה מקצועית, ניתוח אירועים משיעורי מתמטיקה או מדעים ועוד. היקף התוכנית 112 שעות עם ציון, והיא מוכרת לגמול השתלמות.

■ **לקראת הסמכה כבי"ס ירוק** - המכללה האקדמית בית ברל פיתחה תוכנית לימודים, המיועדת לבתי"ס יסודיים שמבקשים לקבל הסמכה כבי"ס ירוק מטעם המשרד להגנת הסביבה ומשה"ח. התוכנית, ששמה "מיחזור - מה הסיפור?", עוסקת בטיפול אזרחות סביבתית ובהתמודדות עם פסולת מוצקה כאחת הבעיות המרכזיות בעולם בכלל ובישראל בפרט. מורים יכולים להשתלם בתוכנית במסגרת המרכז לתכנון לימודים של המכללה, או לרכוש את אוגדן התוכנית. האוגדן מבוסס על עקרונות החינוך הסביבתי וכולל; רקע עיוני למורים, עקרונות מנחים והגדרת מטרות לצד כלים מעשיים וחומרים להוראת הנושא בכיתות. התוכנית היא רב תחומית וניתן לשלבה במקצועות; מדעים, חברה ואזרחות, מולדת ולימודי סביבה. השתלמות ראשונה בתוכנית, בהשתתפות מורים מבתי"ס הנמצאים בתהליך ההסמכה לתו ב"ס ירוק, התקיימה לאחרונה בשיתוף עם אגף החינוך של המשרד להגנת הסביבה ועיריית חיפה.

מסע בין כוכבים
חוויה אסטרונומית מעולה אחר

רכזי טיולים, מורים לשל"ח, לפיסיקה ומנהלי בתי ספר יקרים.

המרכז לאסטרונומיה מצפה רמון
מזמין אתכם להחליף את הדיסקו ומעגל המתופפים המסורתי בחוויה אטרקטיבית שערך מוסף חינוכי ולימודי בצידה

- ★ תצפית כוכבים בשטח על כוכבי הלכת ומכתשי הירח בשילוב אגדות וסיפורים על קבוצות הכוכבים
- ★ ביקור בפלנטריום ויציאה לסיור בחלל כפעילות יום או פעילות לילה.

אנו ערוכים גם להגעה לבתי ספר. אל תטרוח בארגון אוטובוסים, ליווי בנשק וחובשים. תוכלו לפנות ישירות אלינו, או למסור את הפרטים שלנו לסוכני התיירות השונים. באמתחתנו המלצות רבות ועבודה משותפת עם סוכנויות גדולות כמו אגד תיור, החברה להגנת הטבע, רשות שמורות הטבע ועוד.

פנו אלינו לקבלת רשימת ממליצים
מידע נוסף באתרנו: www.startrip.co.il
בטלפון: 08-659-59-59
או במייל - info@startrip.co.il

נתונים נבחרים מדו"ח ה-OECD; ישראל עדיין בתחתית

על פי הדו"ח, אחוז ההשקעה בחינוך מתוך התמ"ג הוא הגבוה ביותר בישראל מבין המדינות המפותחות, לעומת זאת, השכר לשעה של מורה הוא הנמוך ביותר וצפיפות הכיתות – מהגבוהות ביותר

מיוחדים בחינוך הרגיל. על פי הדו"ח, דורש השילוב הפניית משאבים גדולים להעסקת מטפלים ושירותי תמיכה נוספים בבתי"ס, העשויים לבוא על חשבון הקטנת היחס בין מספר התלמידים ומספר המורים. היחס הממוצע במדינות המפותחות הוא כיום 17 תלמידים למורה במשרה מלאה בחינוך היסודי, אך השונות בין המדינות רבה; בקוריאה, מקסיקו, תורכיה וצ'ילה – היחס הוא של 26 תלמידים למורה. לעומת זאת בהונגריה, איטליה ופורטוגל היחס הוא של 11 תלמידים בלבד למורה. בחטיבות הביניים היחס הממוצע הוא של 13 תלמידים למורה. גם פה השונות רבה בין המדינות; במקסיקו היחס הוא של 31 תלמידים למורה בעוד שבאוסטרליה, צ'כוסלובקיה, בריטניה, צרפת, יפן, פינלנד ושוודיה, היחס הוא של 14-12 תלמידים למורה. מערכת החינוך בישראל עומדת בתחום זה בדיוק על ממוצע ה-OECD בכל חטיבות הגיל מלבד בחינוך הקדם יסודי, שבו היחס הוא הגבוה ביותר לאחר מקסיקו – כ-28 ילדים לגננת. לשם השוואה בניו זילנד, שוודיה ויוון היחס הוא של 13 ילדים ומטה לגננת.

הקצאה יוצאת דופן של שעות הלימוד

תלמידים במדינות המפותחות מבלים בממוצע 6,898 שעות לימודים בביה"ס בין הגילאים 7-14. 50% לפחות משעות הלימודים תופסים, עד גיל 11, מקצועות המוגדרים בדו"ח כלימודי חובה; קריאה וכתובה, מתמטיקה ומדעים. בגילאי 12-14 מוקדשים 40% משעות הלימודים למקצועות אלה.

בחינוך היסודי כ-23% ויותר משעות הלימודים מוקדשות ללימודי קריאה וכתובה בשפת האם. ישראל, ביחד עם אוסטרליה וצ'ילה, יוצאת דופן בתחום זה – רק כ-13% משעות הלימוד מוקדשות ללימודי קריאה וכתובה עד גיל 11, ורק כ-10% בגילאי 12-14.

במרבית המדינות המפותחות רק 2% עד 4% משעות הלימודים מוקצים, בגילאי 11-9, לתחומי לימוד שאינם שייכים למקצועות החובה. בישראל לעומת זאת כ-32% משעות הלימוד בגילאים אלה מוקדשות ללימודים שאינם שייכים למקצועות החובה.

במדינות המפותחות הוא 22. בקוריאה, המובילה בצפיפות, יש 33 תלמידים בכיתה, בעוד שבולקסמבורג – כ-16 תלמידים בכיתה בלבד.

מספר התלמידים הממוצע בכיתה בחטיבות הביניים הוא 24. מספר התלמידים הרב ביותר, 36 תלמידים בממוצע בכיתה, הוא בדרום קוריאה. המספר הנמוך ביותר, פחות מ-20 תלמידים בכיתה, הוא בדנמרק, אירלנד ואיסלנד. גם פה נמצאת מערכת החינוך של ישראל במקום לא מחמיא, השלישי בצפיפות בכיתות, ביחד עם ברזיל עם 32-31 תלמידים בממוצע בכיתה. הדו"ח לא בחן את הצפיפות הממוצעת בכיתה בתיכונים מאחר ויש בהם ניעות גדולה של תלמידים מכיתת האם לשיעורי בחירה ומגמות במהלך יום הלימודים. אנשי חינוך לא מעטים בישראל טוענים, כי הצפיפות בכיתות היא אחת מהסיבות העיקריות להישגים הנמוכים של התלמידים. הדו"ח מסביר, כי השאלה "האם צפיפות התלמידים בכיתה משפיעה על איכות הלימודים", מעסיקה מאוד בשנים האחרונות את קובעי המדיניות החינוכית במדינות המפותחות.

הדו"ח מצוין, כי כיתות קטנות מאפשרות למורה להתמקד בתלמיד היחיד ובצרכיו, ומפחיתות את הזמן שהוא צריך לבזבז על טיפול בהפרעות. עם זאת, מדגיש הדו"ח, כי אין ראיות חד-משמעיות להשפעת גודל הכיתה על הישגי התלמידים, ותוצאות המחקרים בנושא אינן עקביות. על פי הדו"ח, ישנן מדינות הנוקטות מדיניות חלופית, העשויה להיות יעילה, ובמקום לצמצם את מספר התלמידים בכלל הכיתות מרכזים רק את התלמידים המתקשים בכיתות קטנות.

28 ילדים לגננת

על פי הדו"ח, היחס בין מספר תלמידים למורה נקבע בדרך כלל על פי שיקולים כלכליים של המדינה, מכיוון שהסעיף התקציבי הגדול ביותר בכל מערכת חינוך הוא שכר המורים. אם מחליטה המדינה על יחס קטן בין מספר תלמידים למורה, הדבר עלול לבוא על חשבון משכורות גבוהות יותר למורים, הכשרה להתפתחות מקצועית, תקשוב החינוך או תוספת סיעות וכוח עזר. זאת ועוד, בשנים האחרונות משולבים יותר ויותר תלמידים בעלי צרכים

מורה בעל 15 שנות ותק בחינוך היסודי בישראל, מרוויח את השכר הנמוך ביותר מבין כ-35 המדינות המפותחות, כך עולה מדו"ח רחב היקף, בשם "מבט על החינוך 2007", שפרסם ארגון ה-OECD בחודש שעבר. הדו"ח משווה נתונים, מהמדינות החברות בארגון, במגוון גדול של נושאים הקשורים במערכת החינוך. קו לחינוך ריכז כמה מהממצאים המרכזיים של הדו"ח.

מקום ראשון בהשקעה מהתמ"ג

התמ"ג – התוצר המקומי הגולמי – מבטא את הצריכה וההשקעות במדינה וכולל את המגזר הפרטי, הציבורי והממשלתי. מחברי הדו"ח מציינים, כי שיעור ההשקעה מתוך התמ"ג, מצביע באיזה מקום בסדר העדיפויות של המדינה נמצא החינוך יחסית למשאבים האחרים. על פי הדו"ח שיעור ההשקעה הממוצע בחינוך במדינות ה-OECD הוא 6.2% מתוך התמ"ג. בישראל שיעור ההשקעה גבוה הרבה יותר – 8.5% מהתמ"ג. ישראל למעשה מובילה בתחום זה בין כל מדינות ה-OECD ואחריה נמצאות ברשימה איסלנד, עם כ-8% השקעה מהתמ"ג.

על פי הדו"ח; אחוז ההשקעה הגבוה מהתמ"ג בישראל, בולט במיוחד בגילאי גן חובה וטרום חובה. בישראל, כמו גם בדנמרק, מושקע בגילאים אלה כ-0.8% מהתמ"ג. לשם השוואה, באוסטרליה ובקוריאה מושקע בגילאים אלה 0.1% מהתמ"ג בלבד. על פי הדו"ח, ההשקעה הגבוהה בחינוך בגילאי הגן מצביעה בעיקר על שיעור גבוה מאוד של ילדים, המשתייך למסגרות חינוכיות בגילאים אלה, לעומת מדינות מפותחות אחרות.

"מקום רביעי" בצפיפות בכיתות

מבין עשרות המדינות שבדק הדו"ח, נמצאת ישראל במקום הרביעי בצפיפות הכיתות בחינוך היסודי, ביחד עם תורכיה. כיתות צפופות יותר ניתן למצוא רק ביפן, צ'ילה ודרום קוריאה. זאת ועוד, יחסית לחלק ניכר מהמדינות, שבהן חלה ירידה קלה בצפיפות בכיתות בין שנת 2000 ל-2005, במצב הצפיפות בישראל לא חל שיפור. על פי הדו"ח, בכיתות בחינוך היסודי בישראל יש כ-28 תלמידים בממוצע. לשם השוואה – המספר הממוצע של תלמידים בכיתה

נתונים נבחרים מדו"ח ה-OECD; ישראל עדיין בתחתית

(המשך מעמ' 3)

מקום אחרון בשכר המורה המתחיל

מבין 30 מדינות שבדק הדו"ח, נמצאת ישראל במקום ה-29 בגובה שכר המורה הממוצע ואחריה משתרכת רק הונגריה. על פי הדו"ח, השכר הממוצע של מורה בעל 15 שנות ותק בישראל הוא כ-18 אלף דולר לשנה. לשם השוואה, מורה מרוויח בממוצע כ-51 אלף דולר בשנה בגרמניה, קוריאה ושוויץ. שיא השכר הוא בלוקסמבורג - 88 אלף דולר. אפילו במדינות שבהן השכר הממוצע נמוך, כמו מקסיקו, שכר המורה גבוה יותר מאשר בישראל. על פי הדו"ח, בין השנים 2005-1996 גדל שכר המורה בצורה ניכרת במרבית מדינות ה-OECD. בישראל, לעומת זאת, לא חל גידול בשכר המורה בתקופה זו. יש לציין, כי גם אם תצליח רפורמת "אופק חדש", ותתפרש בארבע השנים הקרובות לכל מערכת החינוך בישראל, תשתקף העלייה בשכר המורה בדו"חות ה-OECD רק בעוד כשש שנים.

בדו"ח מתפרסמת טבלה המשווה את

שנות ותק בחינוך היסודי, הוא הנמוך ביותר - כ-18 דולר. בחטיבות הביניים השכר לשעה, למורה ישראלי בעל 15 שנות ותק, הוא 23 דולר. גם בתיכונים בישראל השכר לשעת הוראה הוא הנמוך ביותר - 27 דולר לשעה. לשם השוואה, השכר לשעה למורה ביסודי בעל ותק דומה ברפובליקה הסלובקית הוא 42 דולר, ביוון - 40 דולר ובתורכיה - 31 דולר. במדינה מבוססת כמו גרמניה, השכר למורה בעל נתונים דומים הוא 62 דולר לשעה ובלוקסמבורג - 88 דולר. על פי הדו"ח, זמן ההוראה הממוצע של מורה ביסודי במדינות המפותחות הוא 803 שעות בשנה. ישראל נמצאת במקום השני לאחר ארצות הברית בשעות ההוראה, עם מעל ל-1,000 שעות הוראה למורה בשנה. זמן ההוראה הממוצע של מורה בחטיבות הביניים במדינות המפותחות הוא 707 שעות בשנה. זמן ההוראה הממוצע של מורה בחטיבות הביניים בישראל הוא כ-780 שעות לשנה.

השכר של המורים בשלושה שלבים בקריירה; מורה מתחיל, לאחר 15 שנות ותק ובשיא סולם השכר, בכל אחת מחטיבות הגיל. על פי הטבלה; שכרו של מורה מתחיל בכל חטיבות הגיל בישראל הוא 14,756 אלף דולר לשנה, שכרו של מורה לאחר 15 שנות ותק - 18,055 דולר לשנה ושכר השיא - 25,131 דולר לשנה. לשם השוואה, ממוצע השכר במדינות המפותחות הוא 31,154-27,700 דולר למורה מתחיל (מצוינות שתי דרגות שכר מכיוון שבמרבית המדינות שכר המורה ביסודי נמוך מאשר בחטיבת הביניים ובתיכון). השכר הממוצע של מורה בעל 15 שנות ותק הוא 43,239-37,603 דולר והשכר של מורה בשיא הסולם - 51,879-45,666 דולר. הזמן הנדרש למורה כדי להגיע לשיא השכר בישראל גם הוא בין הגבוהים - 36 שנים, לעומת 5 שנים בלבד באנגליה, ו-8 שנים בדנמרק ובניו זילנד. הזמן הממוצע הנדרש למורה להגיע לשיא השכר במדינות המפותחות הוא 24 שנים.

מבין למעלה מ-30 המדינות שנבדקו, השכר לשעה, של מורה ישראלי בעל 15

את הדו"ח המלא ניתן להוריד מאתר ה-OECD; <http://www.oecd.org/home>

יוזמה חינוכית

פעילות למען הסביבה משולבת בלמידה - תלמידי סניף מטו"ס - מדע, טבע וסביבה, של בי"ס הריאלי בחיפה, ציינו את יום הניקיון הבינלאומי בחודש שעבר

תלמידי סניף מטו"ס מנקים את נחל לוטם במבצע ניקיון ומיון פסולת. המבצע התקיים בגן האם ובנחל לוטם, השוכנים בסמוך לביה"ס ומשמשים לתלמידים אתרי למידה קבועים.

מבצע איסוף הפסולת התקיים במשולב עם תהליך למידה, שבמסגרתו מיינו התלמידים את הפסולת לארבעה סוגים; נייר, פלסטיק, מתכת ופסולת אורגנית. כמו כן, נטלו התלמידים דוגמאות מכל סוג של פסולת במיכלים שקופים כדי לבדוק במעבדה כיצד מתכלים סוגים שונים של פסולת ובכמה זמן.

כדאי לדעת

מדור פרסומי

♦ **רק טוב** - מטרת אתר רק טוב היא לעודד סיפורים ומעשים טובים ולפרסמם כדי ליצור איזון לדברים השליליים אליהם אנו נחשפים. האתר והפרויקט הוכרו על ידי משה"ח "כפרויקט השמה" של המחויבות האישית בבתי"ס העל יסודיים. לאחר ניסיון מוצלח בפתח תקווה מצטרפות השנה עוד כעשר ערים לפרויקט. לשליחת סיפורים וגם מעשים טובים; פקס/מענה קולי - 050-8965607. דוא"ל - raktov@raktov.com, אתר - <http://www.raktov.com/action4u>

♦ **הקץ למחברות** - בימים אלה, כשסיסמת "מחשב לכל ילד" הופכת במהירות מחזון למציאות, מציע - האתר הישראלי www.homework.shvoong.com את השירות האידיאלי (היחיד בעולם!) לתלמידים בני כל הגילים (כמעט). מדובר בניהול שיעורים ושיתוף חברים, תוך ויתור על דפים, מחברות וכמובן על תיק כבד שעוקר את היד (או מכופף את הגב). מעתה, את כל השיעורים והסיכומים אפשר לעשות ברשת, מכל מקום בעולם, ללא עט או עיפרון. לא משנה אם אתה תלמיד תיכון, יסודי או אוניברסיטה, ב"הומוורק.שוונג.קום" אתה יכול ליצור לעצמך מערכת שעות, לפתוח מחברות, להעלות שיעורים, לסכם סיכומים, לשתף חברים ולהסתייע בהם כדי להבין את החומר וללמוד בחברותא, הכל בהסכמה ועל פי הרשאה. עולם חדש! היכנסו עכשיו אל www.homework.shvoong.com הירשמו, הביטו רגע במחברת הישנה והיפרדו ממנה. יכול להיות שזה נגמר.

♦ **יש אומ"ץ חינוכי** - משבר כללי, מבוכה ואבדן דרך בחינוך הביאו אותנו, קבוצה מתנדבת, לפני שנתיים להקים את ארגון המנהלים העצמאי של בתי"ס - אומ"ץ חינוכי. לצורך זה הקמנו עמותה רשומה כחוק, שמטרתה העיקרית - הקמת במה למנהלים להשמיע את קולם בשיח הציבורי בישראל. ארגון אומ"ץ חינוכי מבקש לממש את היכולות של ציבור המנהלים לטובת מערכת החינוך הלאומית, ולהעניק להם משקל ראוי בכל דיון על עתיד החינוך והחברה בישראל. ארגוננו פועל גם לייצר מסגרות ותנאים לפתח יחסים קרובים בין מנהלים, ולהעמיד גוף שראייתו כולה היא טובת החינוך, ואינה מושפעת משיקולים זרים.

במסגרת פעילותנו עד כה הצלחנו להעלות את נושא מנהלי בתי"ס על סדר היום הציבורי בישראל כך, שאין עוד אפשרות להתעלם ממנו וחשיבותו המרכזית ברורה לכל. זוהי רק ההתחלה. לפרטים נוספים, טל'; 077-9121230

בבריטניה: גידול של 18% במספר בתי"ס הכושלים

בתקופה זו, מ-54 ל-47. שאר בתי"ס הכושלים שייכים לחינוך המיוחד. בבריטניה חייב בי"ס שהוגדר ככושל לשפר את ביצועיו בתוך 12 חודשים ואם לא – הוא צפוי להיסגר. בתי"ס הכושלים צריכים לבנות תוכנית פעולה לשיקום ההישגים בשיתוף ובתמיכת הרשות המקומית. בתי"ס הכושלים נבדקים שוב לאחר חצי שנה, ואחר כך כל תקופת לימודים, עד שנמצאת בהם רמת לימודים נאותה. רק לאחר מכן משוחררים בתי"ס מהמבדקים התקופתיים. אם בתי"ס ממשיכים להיכשל גם לאחר תקופת המבחן, הם נסגרים. בתי"ס שלא נמצאו כושלים, אך חלה הידרדרות בהישגיהם – מוזהרים. גם בבתי"ס אלה נדרשת התערבות של הרשות המקומית. בכתבה קוראת הממשלה לרשויות המקומיות להכביד את ידן על בתי"ס שהישגיהם הידרדרו במטרה למנוע את כישלונם בעתיד.

שרים בממשלה הבריטית טוענים, כי העלייה במספר בתי"ס הכושלים היא בעיקר תוצאה של הגישה הבלתי מתפשרת שהנהיג אשתקד הפיקוח כלפי בתי"ס שאינם מתפקדים כראוי. למרות עלייה זו, הממשלה מצביעה על ירידה תלולה, של למעלה מ-50%, במספר בתי"ס הכושלים בעשור האחרון – מ-515 בשנת 1998 ל-246 אשתקד. ביצועי בתי"ס בבריטניה מחולקים לקטגוריות, שהנמוכה שבהן היא בי"ס כושל. לעומת הגידול במספר בתי"ס הכושלים, חלה אשתקד ירידה קלה במספר בתי"ס שנמצאים בקטגוריה שלפניה – "בי"ס טעון שיפור", ומספרם ירד מ-312 ל-306. על פי הדו"ח, העלייה הגדולה ביותר הייתה במספר בתי"ס היסודיים הכושלים, מ-137 בשנת הלימודים 2005-2006 ל-181 אשתקד. לעומת זאת, חלה ירידה במספר החטיבות העליונות הכושלות

מספר בתי"ס הכושלים בבריטניה גדל אשתקד ב-18% לעומת התקופה המקבילה ב-2006, על כך מדווחת כתבה שהתפרסמה בסוף החודש שעבר בעיתון הגרדיין. בסוף שנת הלימודים זכו 246 בתי"ס בציון נכשל לעומת 208 בלבד שנה קודם לכן. על בתי"ס הכושלים דיווחו מפקחי ה-Ofsted, הרשות האחראית לפיקוח על מערכת החינוך הבריטית. בכתבה מצוין, כי העלייה התלולה במספר בתי"ס הכושלים מוסברת בחלקה בגידול במספר המפקחים ובשיפור ביעילות עבודתם בשנה האחרונה. הכתבה מציינת, כי ברשות הפיקוח הבריטי החלה לפני שנה שיטה חדשה של פיקוח על בתי"ס, שבאה לידי ביטוי "במשטר חדש" וקפדני יותר של המפקחים על בתי"ס. התוצאה; גידול במספר בתי"ס שעברו אשתקד את תהליך הביקורת, מ-6,129 בשנת הלימודים 2005-2006 ל-8,300 בשנת הלימודים 2006-2007.

ברשתות הטכנולוגיות

■ **ברשת עמל; עלייה בשיעור הזכאים לבגרות** – בשנת תשס"ו חלה עלייה בזכאות לבגרות של תלמידי רשת עמל, כך עולה מנתונים של משה"ח שהועברו לאחרונה להנהלת הרשת. מהנתונים עולה, כי שיעור הזכאות לבגרות בקרב תלמידי הרשת בתשס"ו עמד על 56% לעומת 53.3% בתשס"ה. שיעור הזכאות של בוגרי עמל אף עלה על שיעור הזכאות הממוצע הארצי, שעמד אשתקד על 53.5%. עוד עולה מהנתונים, כי אחוז הזכאות לבגרות בקרב בוגרי בתשס"ו היה גבוה מהממוצע הארצי בכל המגזרים – היהודי, הבדואי והערבי.

■ **ברשת אורט; כ-92% מהבוגרים מתגייסים לצה"ל** – שיעור המתגייסים בקרב תלמידי אורט ישראל הוא 91.9%, כך עולה מנתונים שהועברו לאחרונה על ידי חיל החינוך לרשת. לשם השוואה, הממוצע ארצי של המתגייסים עמד אשתקד על 72.3%. עוד עולה מהנתונים, כי שיעור המתגייסות מקרב בוגרות אורט הוא 79.7%, לעומת הממוצע הארצי, העומד על 56.3% מבוגרות י"ב. עוד נמצא, כי בתי"ס של הרשת מדורגים במקומות הראשונים בארץ מבחינת אחוז המתגייסים. בתי"ס שבהם נמצא אחוז המתגייסים הגבוה ביותר הם; אורט קריית טבעון, אורט בנימינה, אורט רמות בירושלים, אורט מגדים בכרמיאל, הישיבה התיכונית בטבריה, אורט אבין ברמת גן ואורט מקיף בית שאן.

בארה"ב; בתקופת הרפורמה נבלמה העלייה בהישגי התלמידים

קנטקי, מסצ'וסטס, נברסקה, ניו-ג'רזי, צפון קרוליינה, אוקלהומה, טקסס, וושינגטון. המדינות נבחרו למחקר בשל השונות הדמוגרפית והגיאוגרפית שלהן וגם מכיוון שקיים בהן תיעוד מסודר של תוצאות מבחני ההישגים לאורך תקופה של 14 שנים. החוקר מצא, בין היתר, כי במבחני הקריאה בכיתות ד' הייתה בשנות התשעים עלייה יציבה בהישגי התלמידים, של כחצי אחוז בשנה. לעומת זאת, בתקופת הרפורמה חלה ירידה בהישגי התלמידים בקריאה באחוז אחד מידי שנה. במקצוע המתמטיקה דווקא זוקפת לעצמה הרפורמה הצלחה – עלייה שנתית ממוצעת של 2.5% בהישגי התלמידים, לעומת עלייה שנתית של 1.6% בשנות התשעים. ממצא חשוב נוסף, שגילה החוקר במהלך המחקר, הוא חוסר המתאם בין ציוני התלמידים במבחני המדינות ובמבחן הממשלתי הפדראלי – ה-NAEP (National Assessment of Educational Progress). החוקרים מציינים, שהמתאם בין שני סוגי הבחינות היה כמעט אפסי לאורך השנים שנבדקו. לדבריו, הבחינות של המדינות היו הרבה פחות מהימנות מאשר הבחינות הכלל ארציות. למרות זאת, הן הבחינות של המדינות והן הבחינות הכלל ארציות מצביעות על מגמה זהה – התפוגגות ההתקדמות בהישגי התלמידים בתקופת הרפורמה.

הישגי הרפורמה בחינוך האמריקני, "אף ילד לא נשאר מאחור", ממשיכים להיות שנויים במחלוקת כחמש שנים לאחר החלתה. אתר AERA (התאגדות המחקר החינוכי האמריקני) מדווח על תוצאות מחקר בשם "אומדן הצמיחה; איך לשפוט את 'אף ילד לא נשאר מאחור'?" המחקר מצא, כי במרבית המקצועות נבלמה העלייה בהישגי התלמידים בתקופת הרפורמה – לעומת העלייה בהישגים בעשור שקדם לה. עורך המחקר ברוס פולר, פרופ' לחינוך ומדיניות ציבורית באוניברסיטאות קליפורניה וברקלי, עקב אחר השינויים בהישגי התלמידים ב-12 מדינות בארצות הברית במשך 14 השנים האחרונות. החוקר גילה, כי בשנות הרפורמה נבלמה מגמת הצמצום בפערים בהישגי התלמידים, שאפיינה את השנים 1992-2001. מדובר בפערים בהישגים שנוצרו על רקע גזעי וסוציו-אקונומי. החוקר גם מצא, כי בחלק מהמקצועות, למשל בקריאה, הפערים אף התרחבו בתקופת הרפורמה. ההאטה בשיפור ההישגים מאז תחילת הרפורמה מלמדת לדעת החוקר, כי מאמצי המדינות במהלך שנות התשעים לצמצם פערים באמצעות כל מיני תוכניות מקומיות, היו יעילים יותר מהרפורמה של הנשיא בוש. החוקר בדק את נתוני מבחני ההישגים הכלל ארציים ונתוני המבחנים המקומיים ב-12 המדינות מאז 1992. המדינות שנבדקו הן; ארקנסו, קליפורניה, אילינוי, איוה,

■ לא מתפשרים – המידעון האחרון של ביה"ס העמק המערבי בקיבוץ יפעת, מדווח על אירוע חילופי מכות בין תלמיד מכיתה י"ב ותלמיד מכיתה ט'. האירוע הסתיים בהשעיית שני התלמידים מיום לימודים ובשיחה עם הוריהם. מידעון ביה"ס מקפיד על שקיפות ומדווח על כל מקרה של אלימות תלמידים, או התנהגות לא נאותה שלהם בטילים וסירים לימודיים. "לא נתפשר בנושא אירועי אלימות!" מודגש במידעון שוב המוטו של ביה"ס בשנים האחרונות.

מחוז צפון

■ נחנך – ביה"ס היהודי-ערבי דו לשוני גליל, שבמועצה האזורית משגב, חגג בחודש שעבר את חנוכת מבנהו החדש בקיבוץ אשבל. ביה"ס נבנה הודות לתרומה בסך כ-800 אלף דולר של בני הזוג אופנהיימר מארגנטינה. ביה"ס גליל הוקם לפני כ-10 שנים על ידי עמותת "יד ביד". ביה"ס לומדים השנה כ-200 תלמידים בכיתות א'-ט' מיישובים יהודים וערבים במועצה. המבנה החדש כולל שמונה כיתות לימוד.

מחוז חיפה

■ טעות – בשנה האחרונה הואשמו מספר רשויות ובתי"ס, בעיקר מהחינוך הממלכתי-דתי, על אי שיבוץ מכוון של תלמידים ממוצא אתיופי. לפני חג הסוכות נראה היה כי התופעה הגיעה גם לחיפה, כאשר מספר בני העדה ערכו הפגנה ליד ביה"ס הממלכתי-דתי רמב"ם. העילה להפגנה הייתה דחיית קליטתה, לכאורה, של תלמידה בת העדה מביה"ס. מנהל מחוז חיפה, אהרון זבידה, הזדרז לערוך בדיקה עם מפקח ביה"ס ומצא שמקור הפרשה בטעות בשיבוץ. התברר כי התלמידה אמורה הייתה ללמוד השנה בביה"ס אחר, אך להוריה נשלחה בטעות הודעה על רישום התלמידה ללימודים ברמב"ם. תיקון הטעות נתפס, כנראה, על ידי ההורים כדחייה מכוונת של בתם. כדי לפתור את הבעיה, מיהר המחוז לשבץ

פרסים והישגים

■ פרס החינוך – שני בתי"ס יסודיים ממחוז צפון; עומרים במגידו ואבן-סינא בסכנין, נבחרו בין 11 מוסדות החינוך הזוכים בפרס החינוך הארצי לשנת תשס"ז. בתיה"ס הזוכים נבחרו לאחר שהגיעו לתוצאות גבוהות בקריטריונים שנבדקו בתהליך הבחירה; אקלים מיטבי, חינוך לערכים ולדמוקרטיה, פיתוח מקצועיות

את התלמידה ללימודים בביה"ס ממלכתי-דתי אחר בעיר – נתיב אליעזר כרמל. מהמחוז נמסר, כי מדובר בביה"ס עם אוכלוסיה מבוססת, שקולט את העולים בצורה הטובה ביותר. עוד נמסר, כי התלמידה השתלבה היטב בביה"ס החדש.

■ פרס המים – בן בית המלוכה הבריטי, הנסיך אדוארד, ביקר בחודש שעבר בביה"ס

הנסיך אדוארד בליאו-באק בחיפה

ליאו באק בחיפה. במסגרת הביקור נפגש הנסיך לשיחה עם תלמידים מביה"ס הפעילים בתוכנית "פרס הנוער הבינלאומית". מביה"ס נמסר, כי כ-300 מתלמידי ליאו באק מתנדבים מידי שנה להשתתף בתוכנית, שיזם אביו של הנסיך. תוכנית פרס הנוער, המופעלת ביותר ממאה מדינות בעולם, שמה דגש על מצוינות בלימודים ויזום פעילויות למען הקהילה. בין הפעילויות שיזמו תלמידי ליאו באק בשנים האחרונות במסגרת התוכנית; הקמת מתנ"ס בשכונת עין הים בחיפה, הפעלה באומנויות של ילדים המאושפזים בבית חולים, סיוע למקלט לנשים מוכות, הרצאות בבתי אבות ועוד.

מנח"י

■ גן דו-לשוני – במינהל הקהילתי נווה יעקב בירושלים, נפתח השנה גן דו-לשוני בעברית וברוסית. בגן פועלות שלוש כיתות מגילאי פעוטון ועד טרום-חובה. בכל כיתה כ-20 ילדים דוברי עברית ודוברי רוסית והצוות מורכב אף הוא מדוברי שתי השפות. מטרת היוזמה היא, שילדי הגן ילמדו את שתי השפות וישלטו בהן בעתיד. מטרה זו מתבססת על מחקרים בינלאומיים, הקובעים שילדים עד גיל ארבע קולטים שפות בצורה הטובה ביותר. בגן גם מושם דגש על חינוך הילדים לקבלת האחר. הגן

הדו-לשוני מייצג את ישראל בפורום יורלוג הבינלאומי, העוסק בחינוך דו-לשוני, ומבקרים בו אנשי חינוך רבים מחו"ל.

מחוז מרכז

■ חינוך אישי – עיריית נס ציונה מאמצת השנה את מודל החינוך האישי, המופעל זו השנה השלישית בבת ים. המודל יופעל לאחר החגים בכיתות ז' בחטיבות הביניים בעיר. במקביל תתקיים הכשרה למודל של כל הצוותים החינוכיים בחטיבות הביניים ביישוב. הנחיית המורים תיעשה על ידי המכון לחינוך דמוקרטי במכללת סמינר הקיבוצים. התוכנית תכלול הצבת מטרות אישיות, לימודיות וחברתיות של התלמידים. כמו כן, ייפתחו מרבית ימי הלימודים בשעת חינוך, שבמסגרתה כל כיתה תפוצל לשתי קבוצות. כל קבוצה תלווה על ידי מורה מנחה. בנוסף ישתתף כל תלמיד במהלך שנת הלימודים במספר מפגשים אישיים עם המחנכת, לשם תמיכה ומעקב אחר התקדמותו במימוש מטרותיו. במסגרת התוכנית גם יעוצב חזון חינוכי עירוני.

מחוז תל אביב

■ פנימיות יום – השנה, לראשונה, יופעלו פנימיות יום בכל בתיה"ס היסודיים בבת ים, על כך נמסר מהעירייה. פנימיות היום יופעלו במסגרת תוכנית מיל"ת (מסגרות יום לימודיות תוספתיות). מטרת התוכנית היא לקדם בלימודים תלמידים חלשים ולהעצימם אישית וחברתית, באמצעות שיעורי תגבור והעשרה. בנוסף יופעלו פנימיות יום בשני בתי"ס על יסודיים בעיר – המר ותיכון אשכולות לאומנויות, וב-11 גני ילדים. במסגרת תוכנית מיל"ת מוארך יום הלימודים ב-10 שעות נוספות בשבוע לכ-35 תלמידים בכל ביה"ס. התלמידים מקבלים ארוחת צהריים חמה, תגבור לימודי בעברית, מתמטיקה ואנגלית, העשרה ופעילויות להעצמה אישית וחברתית. בגנים מקבלים הילדים ארוחה חמה והעשרה פדגוגית ואומנותית. פנימיות היום מופעלות על ידי אגף החינוך בעיריית בת ים בסיוע קרן רש"י ומשה"ח.

המורה, חיזוק מועצת התלמידים, חינוך למעורבות בקהילה, קידום הישגים לימודיים ומניעת נשירה. מנהלת המחוז, אורנה שמחון, בירכה את מנהלי בתיה"ס הזוכים, וציינה כי הזכייה הופכת את בתיה"ס למודל לחיקוי, ולכן הם מחויבים לשמור על הרף הגבוה שהציבו.